

Dr. Erkan ÇOBAN
Dr. Mete AKIN
Dr. Ali AYKUT
Dr. Ayşen TİMURAĞAOĞLU

YAŞLI HASTALARDA ANEMİ SIKLIĞI VE MORFOLOJİK OLARAK DAĞILIMI

THE FREQUENCY AND MORPHOLOGICAL DISTRIBUTION OF ANEMIA IN ELDERLY PATIENTS

ÖZ

Bu çalışmada, yaşlı bir hasta grubunda anemi sıklığını saptamayı ve aneminin morfolojik olarak dağılımını değerlendirmeyi amaçladık. Çalışmaya Ocak 2000-Aralık 2003 tarihleri arasında İç Hastalıkları Polikliniğimize başvuran toplam 2100 yaşlı (65 yaş ve üstü) hasta alındı. Tüm hastaların anamnez ve sistemik muayenelerinden sonra hemogramları değerlendirildi. Erkek hastalar için hemoglobin değerinin 13 gr/dl, kadın hastalar için 12 gr/dl'den düşük saptanması anemi olarak kabul edildi. Anemisi olan tüm hastaların periferik yaymaları değerlendirildi (son 3 ay içinde transfüzyon veya hematik ilaç kullanım öyküsü olan 20 hastada aneminin morfolojik değerlendirilmesi çalışmaya dahil edilmedi). Çalışma popülasyonumuzda anemi sıklığı % 30.5 (n=650) olarak saptandı. Bunların ortalama yaşı 68.5±8.1 yıl olup, 370'i (% 56.9) erkek, 280'i (% 43.1) kadındı. İkiyüzseksenüç hastada (% 44.9) mikrositik (MCV<80 fl), 278 hastada (% 44.1) normositik (MCV: 80-102 fl), 56 hastada (% 8.9) makrositik (MCV 103 fl) ve 13 hastada (%2.1) dimorfik anemi saptandı. Sonuç olarak, yaşlı hastalarda anemi önemli bir sağlık sorunu olup anemisi olan yaşlı hastalar, etiyolojik yönden ayrıntılı incelenmelidir.

Anabtar sözcükler: Anemi, Yaşlı hasta, Sıklık, Morfolojik dağılım.

ABSTRACT

In this study, we aimed to find out the frequency and the morphological distribution of anemia in the elderly patients. 2100 old patients (age 65 years) who attended the outpatient clinics of Internal Medicine Department between January 2000 and December 2003, were included into the study. The history and physical examination of all patients were performed before hemogram. Anemia was defined with decreased hemoglobin concentrations (<13 g/dl for men and < 12 g/dl for women). Peripheral blood smears were examined in all patients with anemia (morphological evaluation of anemia were not done in 20 patients who have a story of transfusion or hematonic drug intake in last 3 months). The frequency of anemia was found to be 30.5 % (n=650) in our study population. The mean age was 68.5±8.1 years, 370 (56.9 %) of them were male and 280 (43.1%) were female. 283 patients (44.95 %) had microcytic anemia (MCV<80 fl), 278 patients (44.1%) had normocytic anemia (MCV:80-102 fl), 56 patients (8.9%) had macrocytic anemia (MCV 103 fl), and 13 patients (2.1%) had dimorphic anemia. Finally, anemia is the most common problem in the elderly patients. Elderly patients with anemia requires extensive investigations.

Key words: Anemia, Elderly patients, Frequency, Morphological distribution.

Geliş: 12/4/2004

Kabul: 12/6/2004

Yrd. Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Antalya.

Araştırma Görevlisi, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Antalya.

Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Hematoloji Bilim Dalı, Antalya.

İletişim: Yrd. Doç.Dr. Erkan Çoban, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Arapsuyu, 07070, Antalya

Tel: (0-242) 227 43 43 / 55139 • Fax: (0-242) 227 44 90 • E-mail: ecoban@akdeniz.edu.tr

GİRİŞ

Anemi, yaşlı popülasyonda (65 yaş ve üstü) sık rastlanan bir problem olup, görülme oranı yaş ile birlikte artmaktadır (1). Anemi tanısı, Dünya Sağlık Örgütü'nün kriterlerine göre, serum hemoglobin konsantrasyonunun erkeklerde 13 gr/dl'nin, kadınlarda 12gr/dl'nin altında olması ve hematokrit konsantrasyonunun erkeklerde % 39'un kadınlarda ise % 36'nın altında saptanması ile konur (2). Dünyanın değişik ülkelerinde anemi görülme oranları farklı olmakla beraber, genel olarak 85 yaş ve üstü popülasyonda erkeklerde % 27-40, kadınlarda ise % 16-21 arasında olduğu bildirilmektedir (3,4). Yaşlı popülasyonda anemi sıklıkla, kronik hastalık anemisi ve demir eksikliği anemisi olarak karşımıza çıkmaktadır (1).

Bu çalışmadaki amacımız, polikliniğimize başvuran yaşlı bir hasta popülasyonunda anemi sıklığını saptamak ve aneminin morfolojik olarak dağılımını değerlendirmektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmaya Ocak 2000-Aralık 2003 tarihleri arasında İç Hastalıkları Polikliniğimize başvuran toplam 2100 yaşlı (65 yaş ve üstü) hasta alındı. Tüm hastaların anamnez ve sistemik muayenelerinden sonra hemogramları incelendi. Erkek hastalar için hemoglobin değerinin 13 gr/dl ve kadın hastalar için 12 gr/dl'den düşük saptanması anemi olarak kabul edildi. Anemisi olan tüm hastaların periferik yaymaları değerlendirildi (son 3 ay içinde kan transfüzyonu veya hematik ilaç kullanım öyküsü olan 20 hastada aneminin morfolojik değerlendirmesi çalışmaya dahil edilmedi). Saptanan anemi, ortalama eritrosit hacmi (MCV) ve periferik yayma bulgularına göre mikrositer (MCV<80 fl), normositer (MCV: 80-102 fl), makrositer (MCV 103 fl) ve dimorfik olmak üzere 4 gruba ayrıldı.

BULGULAR

Hastaların % 30.5'inde (n=650) anemi saptandı. Anemili hastaların ortalama yaşı 68.5±8.1 yıl olup, 370'i (% 57.8) erkek, 266'sı (% 42.2) kadındı. Aneminin morfolojik yönden değerlendirildiği 630 hastanın 283'ünde (% 44,9) mikrositer, 278'inde (% 44.1) normositer, 56'sında (% 8.9) makrositer ve 13'ünde (% 2.1) dimorfik anemi saptandı (Tablo 1).

TARTIŞMA

Yaşlı hastalarda anemi prevalansı ile ilgili değişik ülkelerde yapılan çeşitli çalışmalarda farklı sonuçlar bildirilmiştir. Bu yönde Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan çalışmalarda; Dallman ve arkadaşları 1858 yaşlı kişide anemi prevalansını %8.3 (erkeklerde %4.4, kadınlarda %3.9), Timiras ve arkadaşla-

rı %26.1 (60 yaş üstü 1024 hasta, erkeklerde %17.7, kadınlarda %8.4), Salive ve arkadaşları ise %27.8 (71 yaş ve üstü 3946 kişi, erkeklerde %15.2, kadınlarda %12.6) saptamışlardır (5-7). Belçika'da Joosten ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada, hastanede yatmakta olan 728 geriatrik hastanın %24'ünde anemi saptanmıştır. (4). İsrail'de Chernetsky ve arkadaşlarının yaptığı bir başka çalışmada ise hastanede yatmakta olan geriatrik hastalarda anemi oranı %31.4 olarak tespit edilmiş ve aneminin en sık sebebinin de kronik hastalık olduğu (%65.6) bildirilmiştir (8). Yaşlı hastalarda anemi prevalansı ile ilgili olarak daha önce yaptığımız bir çalışmada 65 yaş ve üstü 1388 poliklinik hastasının %25'inde anemi saptamıştık. Daha geniş bir hasta serisini içeren bu yeni çalışmamızda ise anemi oranını %30.5 bulduk (9). Çalışmamızda anemi sıklığı yanında ilave olarak aneminin morfolojik dağılımı da değerlendirdik ve %89 (%44.9 + %44.1) oranında mikrositer ve normositer karakterde anemi saptadık. Bu çalışmanın amacı aneminin etiolojisine yönelik olmamakla beraber, literatürle uyumlu olarak, en sık anemi sebepleri kronik hastalıklar ve demir eksikliği idi.

Yaşlı hastalarda anemi prevalansının bu farklılığı hastaların yaş gruplarının farklılığı yanında aneminin tanımı için belirlenen kriterlerin farklılığından da kaynaklanmaktadır. Örneğin Dallman ve arkadaşlarının çalışmasında anemi kriteri olarak hemoglobin değeri erkekler için < 12.6 gr/dl, kadınlar için <11.7 gr/dl alınırken, Joosten ve arkadaşlarının çalışmasında cinsiyet ayrımı yapılmadan 11.5 gr/dl'nin altındaki hemoglobin değerleri anemi olarak kabul edilmiştir.

Sonuç olarak, yaşlı hastalarda anemi önemli bir sağlık sorunudur ve anemi hiçbir zaman yaşlanmaya bağlı normal fizyolojik bir cevap olarak kabul edilmemelidir. Anemisi olan yaşlı hastalar, etiolojik yönden daha ayrıntılı incelenmelidir. Altta yatan sebebe yönelik yapılabilecek tedaviler, bu hastaların yaşam kalitelerinde ve belki de yaşam sürelerinde dramatik düzeltilmeler sağlayabilecektir.

KAYNAKLAR

1. Smith DL. Anemia in the elderly. Am Fam Physician 2000; 62: 1565-1572.
2. World Health Organization. Nutritional Anaemias: Report of a WHO Scientific Group. WHO Technical Reports Series 405. Geneva, Switzerland: World Health Organization, 1968.
3. Ania BJ, Suman VJ, Fairbanks VF, Rademacher DM, Melton LJ. Incidence of anemia in older people: an epidemiologic study in a well-defined population. J Am Geriatr Soc. 1997; 45: 825-831.
4. Joosten E, Pelemans W, Hiele M, Noyen J, Verhaeghe R, Boogaerts MA. Prevalence and causes of anaemia in a geriatric hospitalized population. Gerontology 1992; 38: 111-117.
5. Dallman PR, Yip R, Johnson C. Prevalence and causes of anemia in the United States, 1976 to 1980. Am J Clin Nutr. 1984; 39: 437-445.
6. Timiras ML, Brownstein H. Prevalence of anemia and correlation of hemoglobin with age in a geriatric screening clinic population. J Am Geriatr Soc. 1987; 35: 639-643.
7. Salive ME, Cornoni-Huntley J, Guralnik JM, Phillips CL, Wallace RB, Ostfeld AM, Cohen HJ. Anemia and hemoglobin levels in older persons: relationship with age, gender, and health status. J Am Geriatr Soc. 1992; 40: 489-496.
8. Chernetsky A, Sofer O, Rafael C, Ben-Israel J. Prevalence and etiology of anemia in an institutionalized geriatric population. Harefuah 2002; 141: 591-594.
9. Coban E, Timuragaoglu A, Meric M. Iron deficiency anemia in the elderly: prevalence and endoscopic evaluation of the gastrointestinal tract in outpatients. Acta Haematol 2003; 110: 25-28.

Tablo 1. Yaşlı hastalarımızda aneminin morfolojik dağılımı.

Aneminin morfolojik dağılımı	Hasta sayısı (%)
Mikrositer (MCV<80 fl)	283 (%44,9)
Normositer (MCV: 80-102 fl)	278 (%44.1)
Makrositer (MCV≥103 fl)	56 (%8.9)
Dimorfik	13 (%2.1)
Toplam	630 (%100)

Not: son 3 ayda kan transfüzyonu veya hematik ilaç kullanım öyküsü olan 20 hastadaki morfolojik değerlendirme çalışma dışı tutulmuştur.